

Špecifiká zdravotnej starostlivosti o Rómov

MUDr. Beáta Blahová

Rozloženie Rómov v Európe

(2007 Rada Európy - približný počet 9.8 milióna)

Európa cca 9 miliónov Rómov

Slovensko neoficiálne cca 380 000

- iba odhady (zákon o zbere etnických dát)

V r. 2001 sa hlásilo 89 920 Rómov

Na východnom Slovensku cca 60%

Deti do 14 r. - 43%

História Rómov

8. - 9. storočie odchod z Indie (skupina dómov)
cez Perziu, Arméniu, Malú Áziu

12. -13. storočie v Európe – sami sa pomenovali
„kniežatá Egypta“ preto boli označovaní ako
Egypt'ania: Gypthoi (grécky), Gitanos (španielsky),
Efyptenarin, Gyptenaers (holandsky), Egyptians,
dnes Gypsies (anglicky). Maďari používali
označenie Phárao-népe (faraónov ľud)

Veštenie a mágia

- Adsincani v 11. storočí a Athinganoi (Atsigános) v 12. storočí na území dnešného Grécka pôvodne označovali príslušníkov náboženskej skupiny - manichejcov

- Acinganus, Cingerus (latinsky), Zingaro (taliansky), Zigeuner (nemecky, holandsky), Tigan (rumunsky), Czigány (maďarsky), Cigán, Cikán, Cygan (v slovanských jazykoch)

V r. 1427 - exkomunikácia (vylúčenie) z cirkvi parížskym arcibiskupom. Dôvod - porušovanie kresťanskej morálky: nedodržiavania pôstov, veštenia, hádania z ruky, drobných krádeží

- prenasledovanie Rómov v západnej európe
 - presun na východ
- Mária Terézia – asimilácia – pridelenie pôdy, mali prijať kresťanské meno, nesmeli medzi sebou uzatvárať sobáše, deti im boli odobraté a dané na výchovu sedliakom, dbala o školskú dochádzku

História Rómov na našom území

1. písomná zmienka z r. 1322 (Davidová, 1995)

Spišský región

kováči, kotlári, reťazári, korytári, kamenári, zberači
lesných plodov, ale tiež ako
hudobníci, tanečníci a komedianti

Tzv. Norimberské rasové
zákony o říšskom občianstve a ochrane
nemeckej krvi vydané v roku 1935

Odhaduje sa, že počas druhej svetovej vojny
zahynulo 300 000 európskych Rómov

„cigánsky rodinný tábor“ Dr. J. Mengele

- po skončení 2. svetovej vojny presídľovanie do
Čiech

-v 50. tých rokoch 2. etapa presídľovania

V r. 1958 zákon o zákaze kočovania

V roku 1965 vydala Vláda ČSSR uznesenie, v ktorom vytýčila „konceptiu likvidácie cigánskych osád a rozptylu cigánskeho obyvateľstva“ do iných častí republiky.

V r. 1969 sieť sociálnych terénnych pracovníkov – kurátorov.

V roku 1969 vznikol Zväz Cigánov–Rómov

International Romani Union - medzinárodná rómska organizácia

rom – vo význame muž, manžel (ženská forma je
romňi – žena, manželka)

- dvojtýždenník Romano
- divadlo Romathan
- Rómska tlačová agentúra v Košiciach
- v r. 1992/93 stredná umelecká škola v KE
- Katedra rómskej kultúry na PF v Nitre
- 2 gymnáziá
- rómsky šlabikár, čítanka, rómsky dejepis

Rómska populácia a zdravie – analýza situácie na Slovensku

Autori:

Miroslav Popper, Petra Szeghy, Štefan Šarkozy

ISBN: 978-84-692-5485-1

DP: GU-343/2009

©FSG

Madrid 2009

Cuaderno Técnico No 92

PDCS

Partners for Democratic Change Slovakia.

- nezávislá, mimovládna nezisková organizácia.

PDCS je súčasťou
Partners for Democratic Change International,
siete podobných inštitúcií v 20 krajinách sveta.

PDCS poskytuje
profesionálne vzdelávacie a konzultačno-
poradenské služby a vydáva publikácie.

projekt Zdravie a rómska komunita, analýza situácie v Európe

- financovaný Európskou úniou v rámci programu „Public Health Programme“.

7 európskych krajín: Španielsko, Bulharsko, Česká republika, Grécko, Portugalsko, Rumunsko a Slovensko.

Podľa štatistík Európskeho parlamentu je 12 až 15 miliónov Rómov žijúcich v Európe znevýhodnených.

CIEĽ PROJEKTU

- získať čo najpodrobnejšie údaje o zdravotnom stave Rómov a ich prístupe a využívaní služieb zdravotnej starostlivosti a na ich základe identifikovať skutočné potreby a stanoviť správne priority v aktivitách.

Metóda

Dotazníky

657 respondentov zo 700 vybraných rodín, t.j. z
3760 členov domácností /94% návratnosť/

Rozhovory prebiehali v domácnostiach

Zber dát : september až december 2008

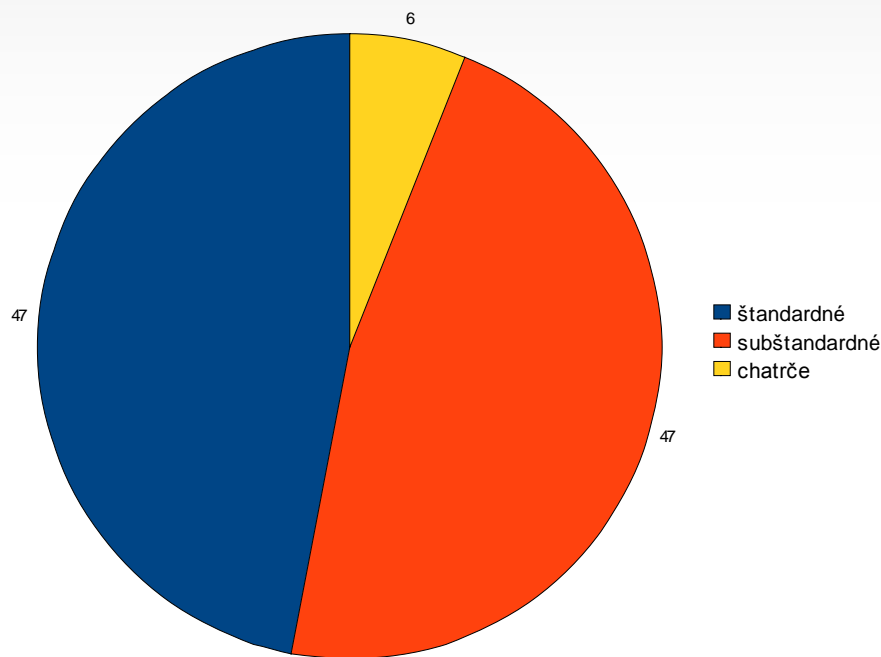
39 anketárov

3 skupiny obyvateľstva

1. Rozptýlené obyvateľstvo - najvyspelejší, intergrovaní /nelíšia sa od majority, vzdelanie/ 30%
2. Separovaní - čiastočne integrovaní 40%
3. Segregovaní 30%

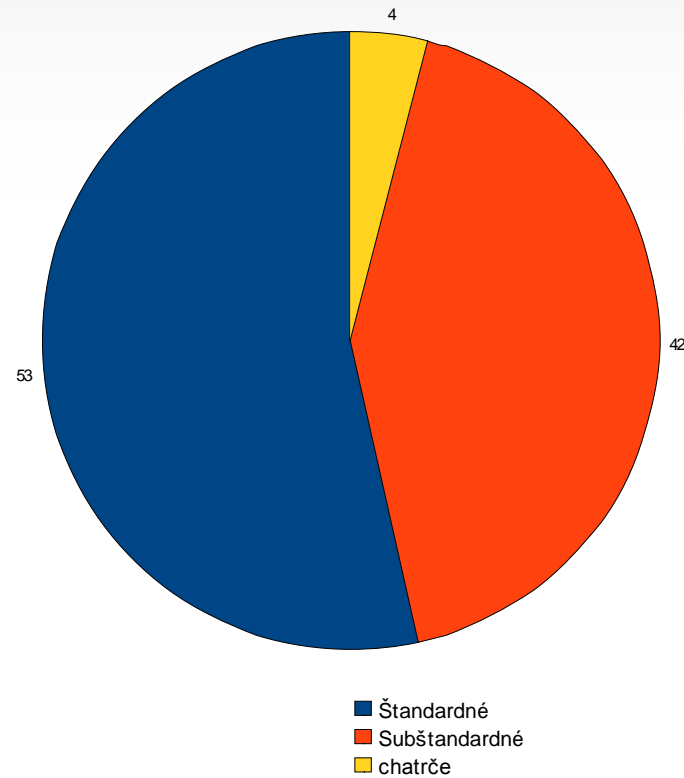
Zloženie rómskej populácie podľa typu obydli

- menej ako polovica (46,5%) Rómov na Slovensku žije v štandardných bytových podmienkach. Väčšia časť žije v subštandardných bytoch (47,3%)
- v chatrčiach (6,2%).

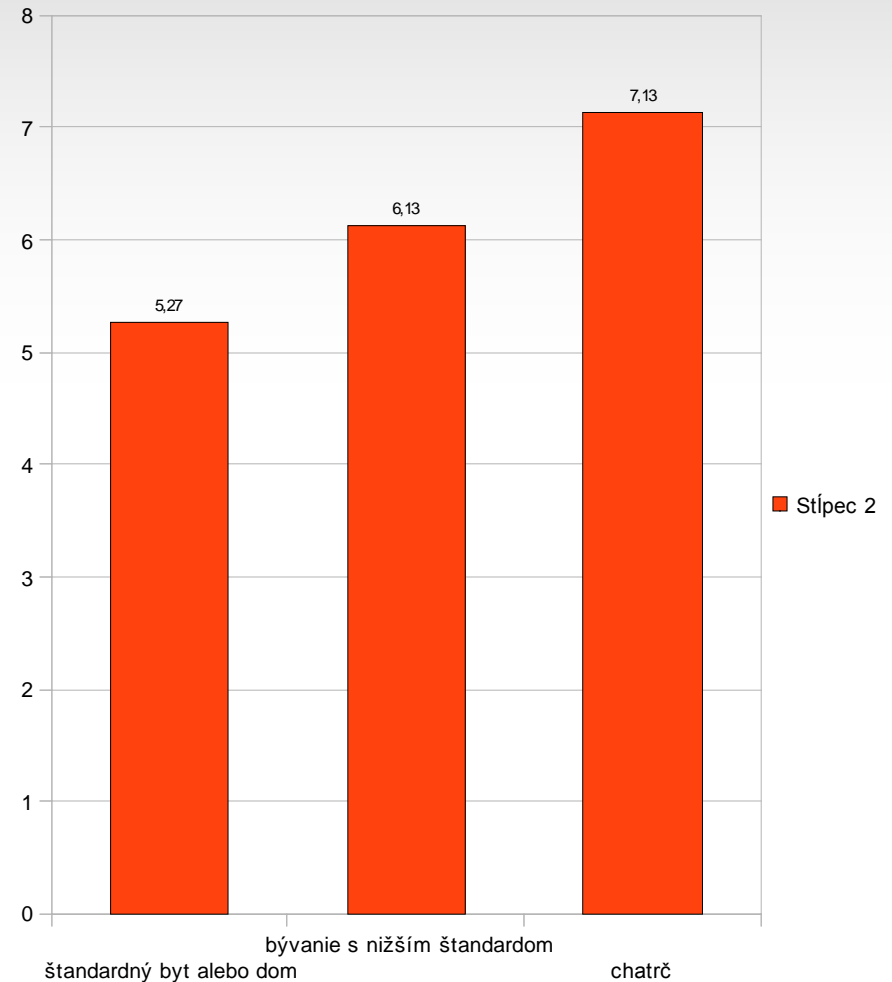
Zloženie rómskych domácností podľa typu obydli

- bytový fond obývaného Rómami (počtu domácností)
- (52,6%) štandardné bytové jednotky
- Subštandardné obydli 42,4%
- a chatrče iba 5,0% z bytového fondu
- vyššia obložnosť

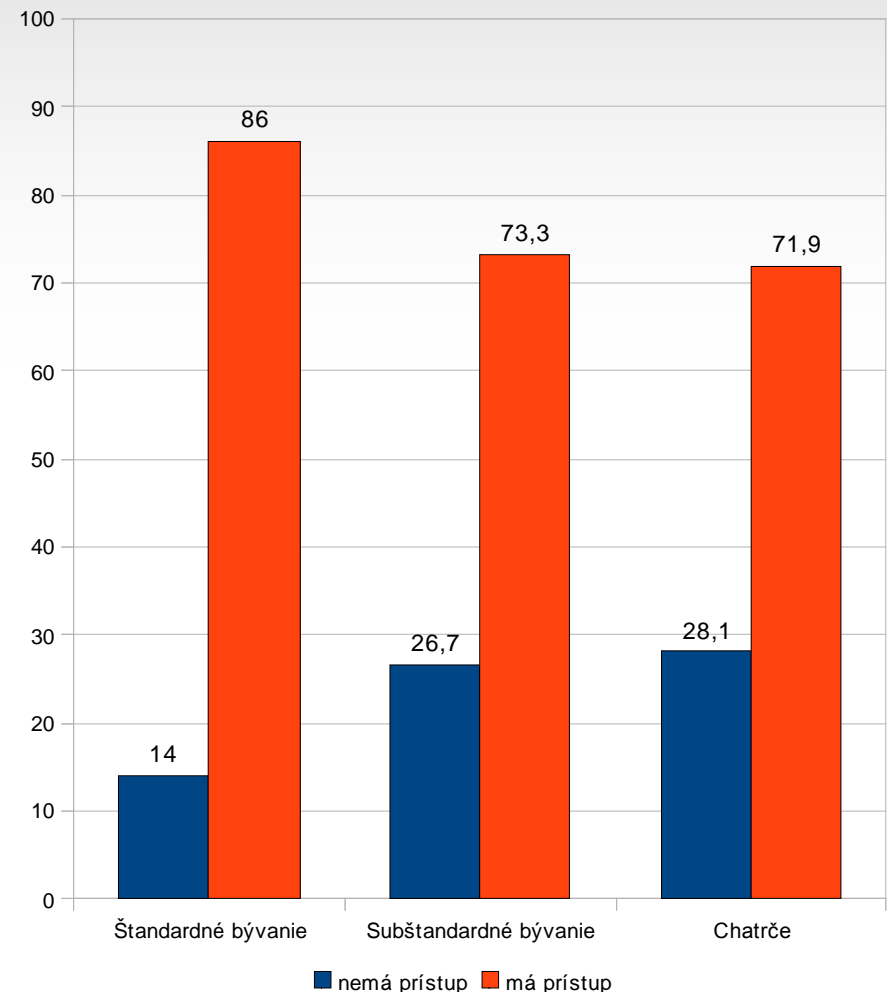
Počet osôb v domácnosti

- priemerný počet osôb žijúcich v jednej rómskej domácnosti je vyšší ako
- bežný štandard majoritnej populácie

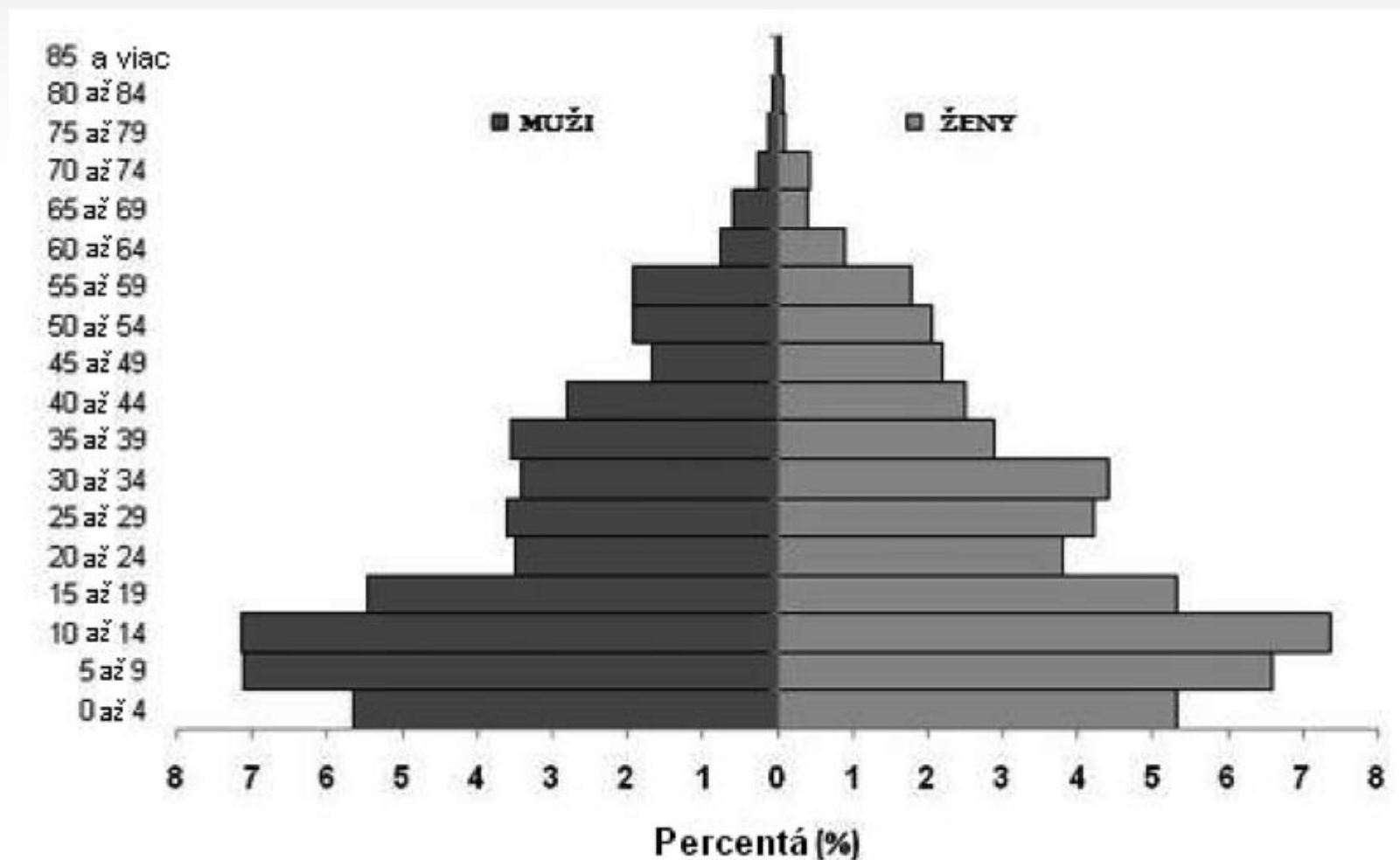

Zloženie domácností podľa typu obydli a prístupu k zdrav. službám

- Prístup k zdravotníckym službám majú sťažený hlavne ľudia žijúci v subštandardných bytových podmienkach a chatrčiach

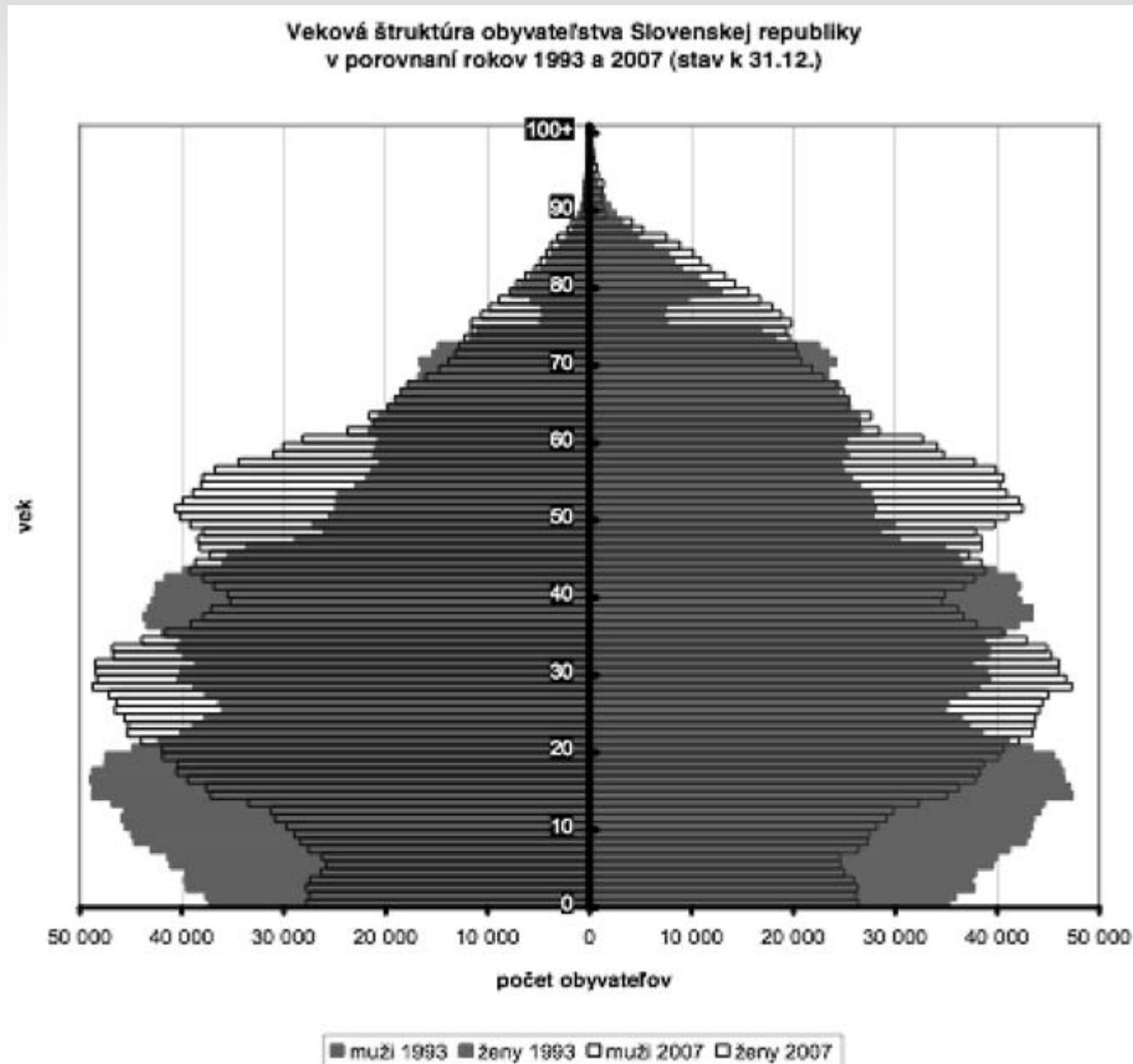

Veková štruktúra výskumnej vzorky rómskeho obyvateľstva (N=3 760).

Veková štruktúra obyvateľstva Slovenskej republiky

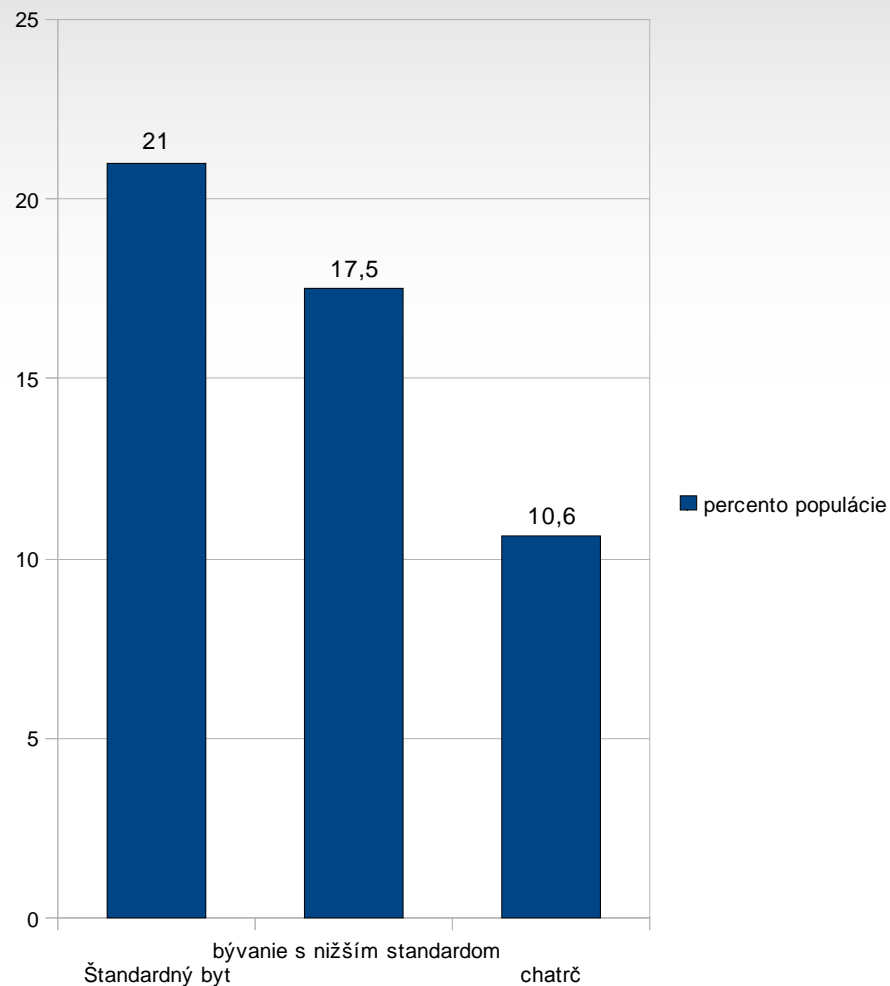
Slovenskej republiky

- vyššia mierna nezamestnanosti v porovnaní s celkovou populáciou
 - nižšia vzdelanosť
- relatívne pozitívne, že kým vo vekovej kategórii nad 45 rokov je až 35,7 % osôb, ktoré neukončili základné vzdelanie, u mladších vekových kategórii je to radikálne nižšie číslo (19,5% v kategórii 30 až 44 rokov a 19,3% v kategórii 16 až 29 rokov). Tento výsledok naznačuje pozitívny trend vo vývoji vzdelanosti Rómov.

Percento deklarovanych chron. ochorení podľa bydliska

- Podľa typu bydliska je najnižší výskyt chronických ochorení v chatrčiach 10,6% oproti 20,1%
- v štandardných bytoch alebo domoch.

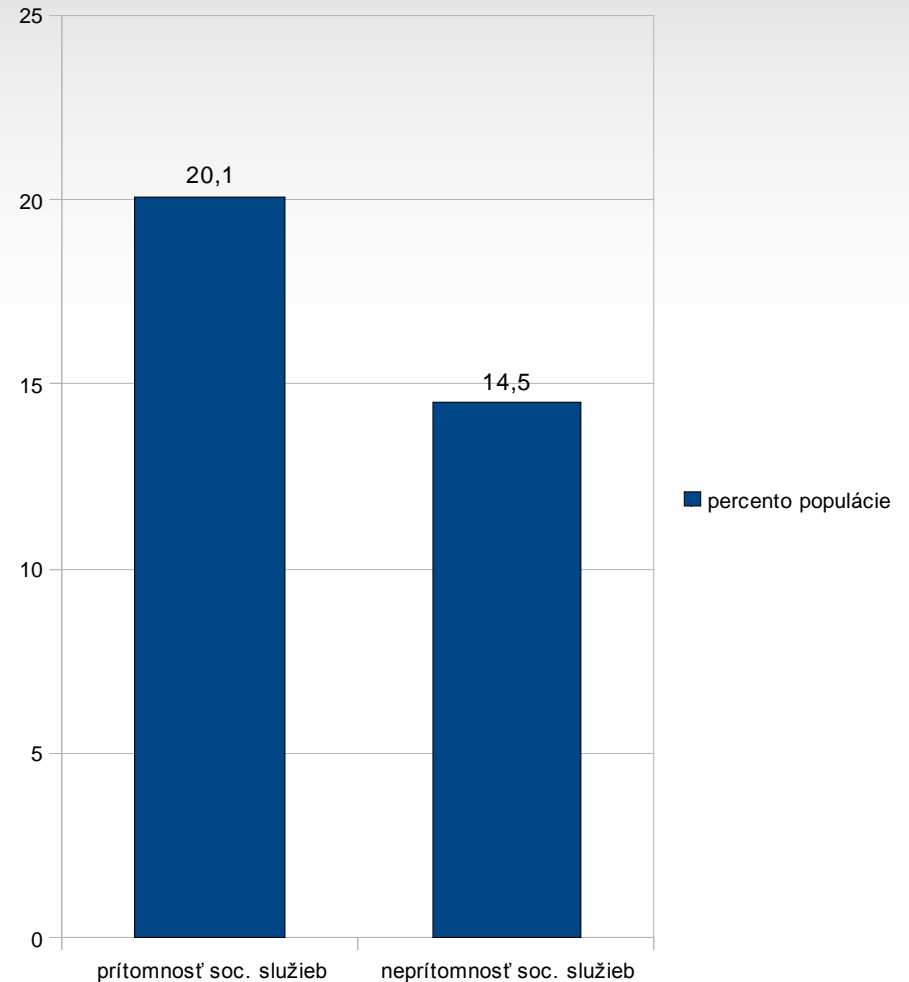

Percento deklarovanych chronickych ochorení podľa prístupu k zdrav. službám

problémom v oblasti zdravia Rómov je veľká priepasť medzi počtom diagnostikovaných a

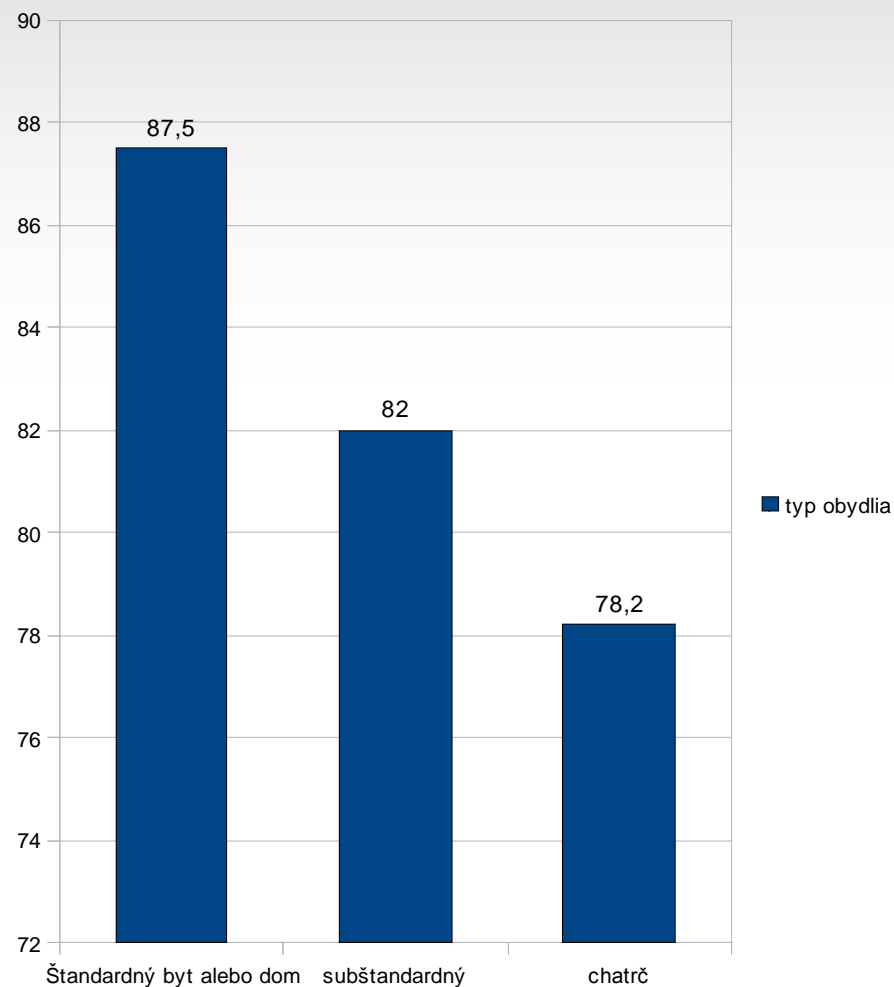
skutočných ochorení, čo je spôsobené najmä slabou dostupnosťou zdravotníckych služieb, nízkym

povedomím o zdraví a právach na zdravotnú starostlivosť

Vyhľadanie zdravotnej pomoci

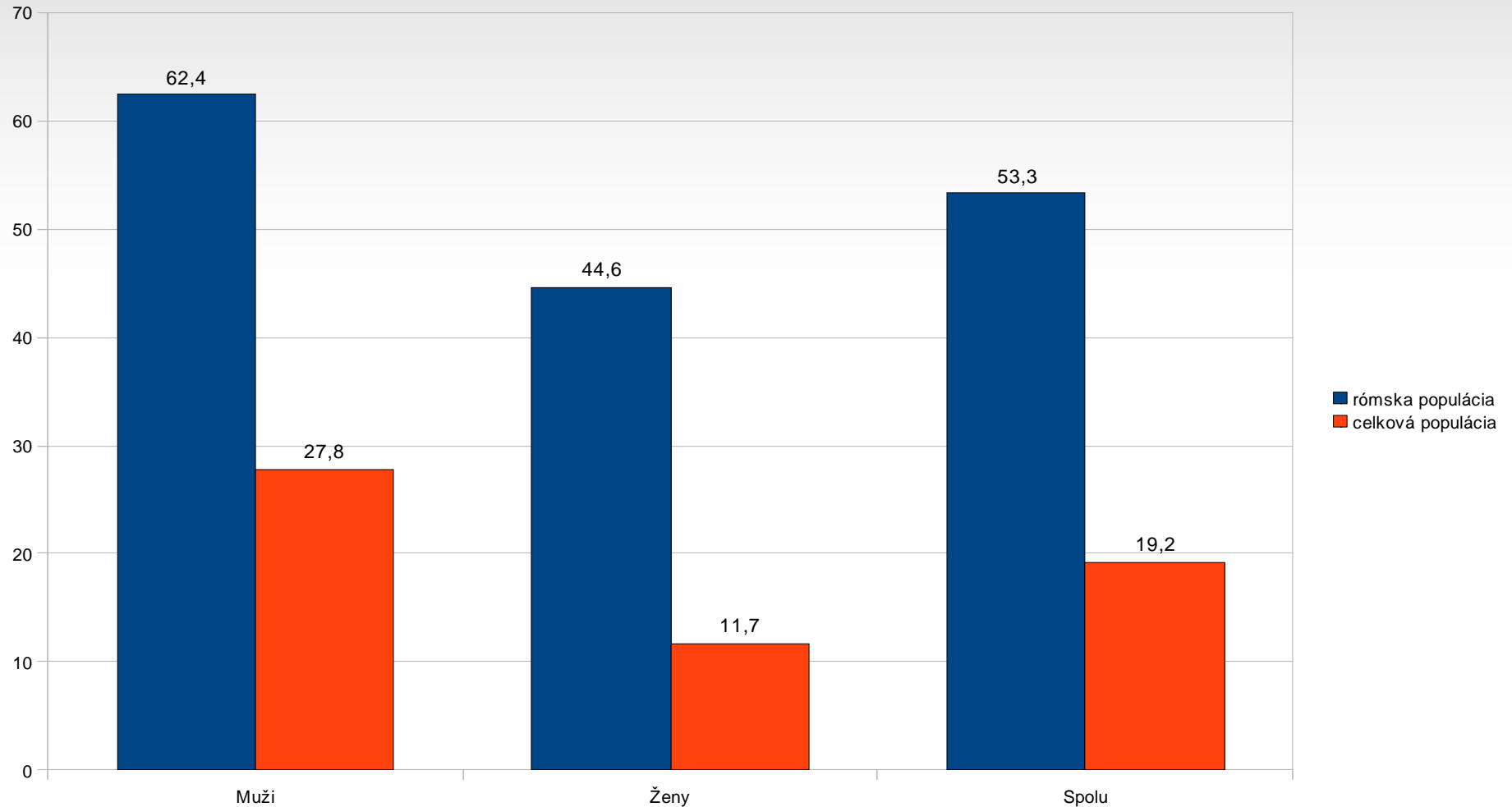
- čím horší je štandard, tým
- menšie percento ľudí z neho vyhľadalo lekársku pomoc
- Podceňovanie a zanedbávanie zdr. stavu
- Nedostatok finančných prostriedkov na dopravu

Využitie pohotovostných služieb

- deti aj dospelí zhruba trikrát ročne
- Ženy využívajú tieto služby takmer dvakrát viac ako muži
 - Ľudia s obmedzeným prístupom k zdravotnej starostlivosti využívajú pohotovostné služby vo väčšej miere

Porovnanie prevalencie fajčenia medzi rómskou a majoritnou populáciou

ŽIVOTNÝ ŠTÝL

- zvýšená konzumácia alkoholu a fajčenia
 - znížená fyzická aktivita
- neprítomnosť relaxácie (väčšina nebola nikdy na dovolenke)
 - nízko hodnotené vzdelanie
 - iné priority

Skúsenosť v Belgicku

- častejší výskyt DM /už od 35r./
 - výskyt obezity u detí
 - fyzická aktivita
 - bolesti chrbta
 - plánovanie rodičovstva
 - dentálna starostlivosť
 - vzdelávanie
 - domáce násilie
- prevencia (mamografia, strer z krčka maternice)
 - invalidita

Komunitný prístup

- rešpektovanie ich kultúry
- začať s riešením ich „potrieb“
 - diskutovať o zdraví
- porozumieť ich mysleniu (choroba sa im „stane“ nemajú pocit, že by to ovplyvnili)
- necítiť frustráciu a hnev pri nedosiahnutí cieľov

- preventíva u detí (očkovanie, zuby)
- škola – podieľanie sa na zlepšení prevencie
 - školský autobus
 - fyzické cvičenie
- podposrovať zdravé stravovanie
 - vzdelanie aj pre dospelých

Záver

PREVENCIA

1. životné prostredie

2. informovanosť rómskej populácie

3. dostupnosť zdravotníckych služieb

4. eliminácia redukcia šírenia infekčných ochorení

5. obmedzenie zneužívania liečiv

6. diskriminácia